

การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านจิตสำนึกประชาสังคม
เพื่อการพัฒนาชุมชนวัดปทุมาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
Studying the role of participation of the elderly In the area of civil
society consciousness for the development of the Wat Puranawas
community, Thawi Watthana District, Bangkok

ปราการ เกิดมีสุข^{1*}, เพ็ชรรัตน์ ฮีมินกุล²

Prakan Geerdmeesuk¹, Petcharat Heeminkool²

¹การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Early Childhood Education, Faculty of Education, BangkokHonburi University

²Educational Administration, Faculty of Education, BangkokHonburi University

*ผู้พิมพ์หลัก e-mail: prakan.ger@bkkthon.ac.th

Received: September 24, 2024; Revised: December 23, 2024; Accepted: December 24, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบริบททั่วไปของโครงการดำเนินงานพัฒนาชุมชนวัดปทุมาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาข้อมูลผู้สูงอายุกับบทบาทการเข้าร่วมการดำเนินงานพัฒนาชุมชนวัดปทุมาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 3. เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านจิตสำนึกประชาสังคม เพื่อการพัฒนาชุมชนวัดปทุมาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 4. เพื่อเสนอแนะสนับสนุนเครือข่ายในด้านจิตสำนึกประชาสังคม ในการพัฒนาชุมชนวัดปทุมาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 ราย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย พบว่า 1. บริบททั่วไปของชุมชนวัดปทุมาวาส มีโครงสร้างประชากรเป็นชุมชนภูมิวัฒนธรรมดั้งเดิม มีด้านประกอบอาชีพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณูปโภคและด้านวัฒนธรรม ส่งการพัฒนาชุมชน 2. การมีส่วนร่วมดำเนินงานพัฒนาชุมชนของผู้สูงอายุ พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีความเข้มแข็ง สื่อสารได้รวดเร็ว เปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีกิจกรรมของผู้สูงอายุ ส่งเสริมอาชีพ สุขอนามัยและด้านประชาคมส่งผลต่อการร่วมพัฒนาชุมชน 3. บทบาทของผู้สูงอายุในด้านจิตสำนึก พบว่า คณะกรรมการชุมชน ได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ ชัดเจน เป็นประชาธิปไตยในการร่วมมือกันแก้ปัญหา ด้วยหลักการ

และเหตุผล เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน 4. เสนอแนะสนับสนุนเครือข่ายในด้านจิตสำนึกประชาสังคม พบว่า การมีส่วนร่วมของเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยสร้างพันธมิตรในการพัฒนาการพึ่งพาตนเอง ในการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม อาชีพ สุขอนามัย การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น สู่การพัฒนาโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; ผู้สูงอายุ; ประชาสังคม; การพัฒนาชุมชน

ABSTRACT

The objectives of this study are 1. to explore general information and development project of Wat Purnawas, Thawi Watthana community, district, Bangkok ; 2. study the information of the elderly and their roles in participating in the community development project of Wat Purnawas, Thawi Watthana district, Bangkok; 3. study the role of the elderly's participation in the area of social consciousness for the development of Wat Purnawas community, Thawi Watthana district, Bangkok; and 4. suggest and support the network in the area of social consciousness for the development of Wat Purnawas community, Thawi Watthana district, Bangkok. The research method was qualitative research with 12 informants using interviews, observation, and related documents.

The result found that 1. The general context of the Purnavas Temple community has a population structure that is a traditional cultural community with occupational, economic, health, educational, public utility and cultural aspects leading to community development. 2. The participation of the elderly in community development activities found that the community committee was strong, communicated quickly, provided opportunities to express opinions together, had activities for the elderly, promoted careers, health, and community aspects, which affected community development participation. 3. The role of the elderly in terms of consciousness found that the community committee has clearly defined responsibilities and is democratic in cooperating to solve obstacles and problems with principles and reasons to increase the potential of the community. 4. Recommending and supporting networks in terms of

civil society consciousness found that the participation of networks from the government, private sectors, and related agencies helps create alliances in the development of self-reliance, exchanging knowledge in changes in the economic, social, occupational, health, education, religion, and culture, etc.

Keywords: Participation; The Elderly; Civil Society; Community Development

บทนำ

เมื่อโลกเกิดความแปรปรวนส่งผลกระทบต่อระบบต่าง ๆ ที่ทำให้ภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รุกรานต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดปัจจัยเสี่ยงทางด้านประชากรของผู้สูงอายุมากขึ้น โดยเฉพาะผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากรเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ได้ เพราะด้วยสังคมผู้สูงอายุมากขึ้น แต่อัตราการเกิดน้อยลง คนรุ่นใหม่ไม่ประสงค์มีลูกทำให้สถาบันครอบครัวเปลี่ยนไปอย่างโดดเดี่ยว ด้วยประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทั่วโลก ส่งผลให้กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ เกิดการเปลี่ยนจากกลุ่ม “มิลเลนเนียล” ไปเป็น “กลุ่มผู้สูงอายุ (Aging Society)” คือ ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่อัตราการเกิดและวัยทำงานลดลง โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครพบว่า ผู้สูงอายุมีลักษณะที่แตกต่างไปจากผู้สูงอายุในภูมิภาคอื่น ๆ โดย มีลักษณะเป็นสังคมเมือง การปรับตัวยากขึ้นมักมีปัญหาในเรื่องของอาการเจ็บป่วยและสุขภาพสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งไม่สามารถรองรับการช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุได้พอเพียง ส่งผลต่อการเกื้อกูล

ความสัมพันธ์ในชุมชนถดถอยลง หากภาครัฐเอกลชนหรือเครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้องไม่เข้าช่วยปัญหาย่อมเกิดขึ้นแน่ จึงทำให้สำนักงานเขตต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร เร่งนโยบายให้ช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้มีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมที่มีความแตกต่างกัน ย่อมต้องการปรับตัวให้ได้ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุมากขึ้น (กรกช แสนจิตร, 2564) เพื่อสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ตามประเด็นยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ของกรุงเทพมหานคร โดยมีเป้าประสงค์สู่การปฏิบัติตามกลไกการพัฒนางานศักยภาพ ส่งเสริมให้มีงานทำและร่วมขับเคลื่อนมาตรฐานในการดูแลผู้สูงอายุอย่างพึงพิง โดยได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์ประโยชน์ทั่วถึง ประเด็นหลักของปัญหาต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ เช่น ส่งเสริมอาชีพตามศักยภาพ การได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ การจัดการสุขภาพ เป็นต้น ถือว่าผู้สูงอายุต้องให้การดูแล ส่งเสริม เกื้อกูล มีส่วนร่วมการเป็นคณะกรรมการชุมชน เพื่อสิทธิในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ แนวทางเพื่อการพัฒนา ไม่เป็นภาระของชุมชนแต่

ทรงคุณค่า มีศักดิ์ศรี ในการดำรงชีพ มีสุขภาพ
อารมณ์ จิตใจที่ดี ใช้จ่ายพอประมาณช่วยเหลือ
ตนเองได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ปรากฏ
เกิดมีสุข, 2566)

จากบทบาทผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมใน
การพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ ให้สมาชิก
คณะกรรมการชุมชนได้ตระหนัก ส่งเสริม
สนับสนุน ในศักยภาพของผู้สูงอายุที่สร้าง
คุณค่า ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี
และภูมิวัฒนธรรมชุมชน ได้สืบทอดเรียนรู้
พร้อมทั้งช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคในการ
พัฒนาชุมชนได้ ดังนั้น ชุมชนวัดปุณรवासเป็น
ชุมชนดั้งเดิมหรือชุมชนชนานเมืองที่มีอาณาเขต
ติด 3 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร นครปฐม
และนนทบุรี โดยมีสายน้ำคลองมหาสวัสดิ์ที่
เชื่อมโยงวิถีชีวิตของคนในชุมชน มี ภูมิ
วัฒนธรรมเด่นชัดเก่าแก่ ควรค่ารักษา อนุรักษ์
สืบสานประเพณีที่ดีงาม เช่น เพลงขอทาน
กระยาสารท การแข่งขันเรือ เป็นต้น อีกทั้ง
เป็นชุมชนที่มีการทำนาข้าว มีวิถีชีวิตชนบท
ในเขตทวิวัฒนา สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยว
ทางวัฒนธรรมได้ จึงควรสร้างคุณค่าของความ
เป็นมรดกชุมชน ที่เกิดจากผู้สูงอายุ หรือผู้เฒ่า
ผู้แก่ที่ได้ถ่ายทอดมาให้ชนรุ่นหลังได้เรียนรู้
และอนุรักษ์ แต่ด้วยผู้สูงอายุในชุมชนไม่
สามารถเข้ามามีส่วนร่วม รวมถึงถูกลดบทบาท
ความสำคัญภายในครอบครัวลง และด้วยฐานะ
ต้องหาเข้ากินค่าในการดำรงชีวิต ส่วนใหญ่
มีหน้าที่หน้าที่ดูแลบ้าน อบรมสั่งสอนลูกหลาน

และบางครั้งถูกทอดทิ้ง ทั้งที่ผู้สูงอายุเหล่านี้
มีศักยภาพและความสามารถสอดคล้องกับ
(มธุรส สว่างบำรุงและ ชีรยุทธ วิสุทธิ 2567)
การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุก่อให้เกิดการลด
ปัญหาช่องว่างภายในครอบครัว สร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุ และการพึ่งพา
ตนเอง จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญ
ของสังคมผู้สูงอายุในยุควิถีไทยของโลกดิจิทัล
ควรให้การส่งเสริมผู้สูงอายุเหล่านี้ ให้ได้
มีบทบาทในการมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชน
โดยเฉพาะวัดปุณรवास ได้ให้ทุกคนเข้าถึง
เข้าใจ มาช่วยสร้างสิ่งที่ดีให้กับชุมชน พร้อมทั้ง
ให้การดูแลเพื่อให้ได้ช่วยเหลือตนเอง อย่างมี
คุณค่าของประเทศชาติ แต่อย่างไรก็ตามภาครัฐ
และ เอกชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและ
เครือข่าย ได้เข้ามาร่วมด้วยเพื่อสร้างสรรค์
ในบทบาทของผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมพัฒนา
ชุมชน เป็นชุมชนเข้มแข็ง นำศักยภาพของ
ผู้สูงอายุ มาส่งเสริม เพราะด้วยปัจจัยของการ
เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น โดยเฉพาะหลังโรคระบาด
โควิด 19 พฤติกรรมของผู้สูงอายุ ต้อง
ปรับเปลี่ยนให้มีส่วนร่วมในเรื่องของการดูแล
ตนเอง ทั้งสุขอนามัย การบริโภค อุปโภค
รวมถึงสังคมดิจิทัล เหล่านี้เห็นได้ชัดเจน จึงต้อง
ร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม
ด้วยด้านงบประมาณและแหล่งทุนมีน้อยจึงทำ
ให้การทำโครงการกิจกรรมต่าง ๆ มีปัญหา
เพราะงบประมาณ ซึ่งพึ่งรัฐบาลอย่างเดียวไม่ได้
การสร้างเครือข่ายของชุมชน จึงเป็นกำลัง

ทรัพยากรที่ผลักดันโครงการให้ประสบความสำเร็จได้ อีกทั้งคณะกรรมการคนในชุมชน และผู้สูงอายุ ไม่มีส่วนร่วม ไม่เห็นความสำคัญ ไม่ส่งเสริมต่อจิตสำนึกประชาสังคม ชุมชนจะเกิดความเหลื่อมล้ำในสิทธิ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ดังนั้น งานวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ในด้านจิตสำนึกประชาสังคม เพื่อการพัฒนาชุมชนวัดปุณณาวาส จึงเป็นข้อสรุปที่ส่งผลต่อผู้สูงอายุในบทบาทตนเอง ไม่พึงพึงครอบครัหรือเป็นภาระสังคมได้ เมื่อทุกคนในชุมชนมีบทบาท สร้างความเข้าใจ ความศรัทธา เข้าถึงผู้สูงอายุ เพื่อการพัฒนาในชุมชนได้สืบทอดต่อไปอย่างมีนัยสำคัญทางสังคม ชุมชนยังยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบททั่วไปของโครงการดำเนินงานพัฒนาชุมชนวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาข้อมูลผู้สูงอายุกับบทบาทการเข้าร่วมการดำเนินงานพัฒนาชุมชนวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านจิตสำนึกประชาสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อเสนอแนะสนับสนุนเครือข่ายในด้านจิตสำนึกประชาสังคม ในการพัฒนาชุมชนวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านจิตสำนึกประชาสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ สนทนา สังเกตพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น เช่น บุคคล เวลา สถานที่ การแสดงออกพร้อมทั้งจดบันทึก อัดเทป แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการตีความ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) แล้วนำข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันมาจัดเป็นกลุ่มของการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุที่ต้องการศึกษามานำเสนอเชิงพรรณนาเป็นข้อสรุปของการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านจิตสำนึกประชาสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยใช้กลุ่มประชากรผู้สูงอายุ 60-65 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดปุณณาวาส โดยไม่จำกัดเพศ และมีบทบาทการมีส่วนร่วมในด้านจิตสำนึกประชาสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนวัดปุณณาวาส โดยผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เป็นหลัก รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 ราย โดยสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ใช้คำถามเป็นตัว กำหนดในการสัมภาษณ์ด้วยคำถามเดียวกัน (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2564) ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอ กำหนดวัน เวลาเพื่อนัดสัมภาษณ์ โดยแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบก่อนล่วงหน้า ในการสัมภาษณ์ จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย ในบทบาท หน้าที่ เพื่อความเป็นกันเอง และข้อมูลที่ถูกต้อง จึงจะสนทนา พร้อมจดบันทึก และบันทึกเสียง ทุกครั้งก่อนสัมภาษณ์จะขอ อนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักเสมอ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการ กำหนดกรอบโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ และเก็บข้อมูลปฐมภูมิเป็นภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก พร้อมสังเกต พฤติกรรมแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้จัดรูปแบบทั้งลักษณะเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 2.1 สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2.2 อุปกรณ์ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป

3. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย เริ่มดำเนินการเริ่มตั้งแต่ เดือน ตุลาคม 2566 - กลางเดือน กันยายน 2567 โดยการหาข้อมูลทั่วไปและศึกษาบริบทต่าง ๆ ในผู้สูงอายุของ

ชุมชนวัดบูรณาวาส จนข้อมูลตกผลึก ทำแบบสัมภาษณ์และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ส่งแบบสัมภาษณ์ เพื่อขอ IRB และเก็บข้อมูลจริงลงพื้นที่ภาคสนาม ในเดือนมิถุนายน ถึงเดือนสิงหาคม โดยทุกครั้งที่ลงพื้นที่จะนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ เขียนเรียบเรียงด้วยเหตุและผล ที่ถูกต้องตามความเป็นจริง พร้อมทั้งพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล คำนึงถึงจรรยาบรรณผู้วิจัยด้วย

4. ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ใช้การตรวจสอบด้วยข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) รวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ ต่างบุคคล ต่างเวลาของผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

5. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นในแต่ละประเด็น ในความเหมือนและความต่างของข้อมูลแต่ละบุคคล เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลตามหลักแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ในข้อมูลที่คล้ายและแตกต่างกัน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาาร่วมกันเพื่อสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์บทบาบทการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านจิตสำนึกประชาสังคม เพื่อพัฒนาชุมชนวัดบูรณาวาส เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สังเกตทั้งทางตรง

และทางอ้อม จัดบันทึกข้อมูล เทปบันทึกประกอบจนข้อมูลมีความกระจ่างชัดเจน นำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูล เพื่อจัดประเภทข้อมูลนำมาเพื่อการสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา

จากการวิจัยพบว่าสิ่งที่ผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมในด้านจิตสำนึกประชาคมเพื่อการพัฒนาชุมชนวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร นั้นมีองค์ประกอบที่มีส่วนร่วมนั้นคือเขตทวีวัฒนา กลุ่มประชาชนชุมชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันบริหารจัดการสร้างขวัญกำลังใจในบทบาทการมีส่วนร่วมผู้สูงอายุ โดยให้สอดคล้องกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้การเข้าดูแล นำศักยภาพของผู้สูงอายุที่มีคุณค่า มีภูมิปัญญา มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้รับสวัสดิการของรัฐที่พึงได้อย่างทั่วถึง

สรุปผลการวิจัยพบว่า

1. เพื่อศึกษาบริบททั่วไปของโครงการการดำเนินงานพัฒนา ชุมชนวัดปุณณาวาส พบว่าเป็นชุมชนที่เก่าแก่ชานเมืองดั้งเดิม มีอาชีพ เกษตรกร ค้าขาย รับจ้าง มีฐานะปานกลางถึงยากจน ส่วนใหญ่คนในชุมชนมีสุขภาพทั่วไปมักมีโรคความดัน ไขมัน เบาหวาน ประเภทผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเอง

ไม่ได้ นอนติดเตียงมีจำนวนน้อย จากการดูแลของโรงพยาบาลราชพิพัฒน์, ศูนย์บริการสาธารณสุข 67 และคลินิกคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พร้อมทั้งโครงการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ในด้านเศรษฐกิจ เช่น โครงการเสริมรายได้การเพาะเห็ดและการทำเห็ดแปรรูป, การอบรมบัญชีครัวเรือนฯ ด้านสังคมและชุมชนที่ช่วยเหลือ เช่น โครงการจัดการขยะ โครงการแม่ของแผ่นดิน โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดโลก ฯ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการบ้านสวยริมคลอง, ด้านนโยบายพัฒนาแนวทางการดำเนินชีวิต เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพเยาวชนและผู้สูงอายุ, ด้านสุขอนามัยและสาธารณสุขโรคในชุมชน เช่น โครงการให้ความรู้อุปกรณ์ดับเพลิง, ศูนย์รีไซเคิลขยะชุมชน และการใกล้เคียงข้อพิพาทในชุมชน ฯ ด้านศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี เช่น โครงการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณี, แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิถีชุมชนริมคลองมหาสวัสดิ์ ฯ ด้านการศึกษา เช่น โครงการเสริมความรู้ในด้านอาชีพให้การอบรมอาชีพระยะสั้น, โครงการรักการอ่าน ฯ

2. ศึกษาข้อมูลของผู้สูงอายุกับบทบาทการเข้าร่วมการดำเนินงานพัฒนาชุมชนวัดปุณณาวาส พบว่า ผู้สูงอายุให้ความร่วมมือดีในการจัดตั้งชุมชน มีการบริหารจัดการแบบประชาธิปไตย มีผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรมให้ การช่วยเหลือ รวมถึง

คณะกรรมการที่คอยตรวจสอบ สื่อสาร ประสานงานให้ได้รับสิทธิต่าง ๆ พร้อมรายงาน ยังเขตพื้นที่ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาชุมชนสู่ ความยั่งยืน ในการร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ มี จิตอาสา ให้การแนะนำ มีเพียงเรื่องเวลาที่ แตกต่างกัน ด้วยเหตุของสุขภาพมีโรค ประจำตัวทั่วไป แต่ต้อง การพัฒนาชุมชน พร้อมที่จะเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ แม้จะมี ความต่างทั้ง ด้านการศึกษาที่มีระดับ ประถมศึกษา จนถึงปริญญาตรี ปัญหา คือ การสื่อสารด้านเทคโนโลยีที่ต้องเร่งให้ความรู้ เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม กิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของผู้สูงอายุ ส่งผลต่อการได้พึ่งตนเอง คุณค่า สู่การถ่ายทอด ความเป็นภูมิวัฒนธรรมชุมชน

3. ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านจิตสำนึกประชาสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนวัดบูรณาวาส พบว่า บทบาท การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนา ชุมชน ด้านประชาสังคมสังคม ควรเน้น หลักการร่วมมือกันแบบประชาธิปไตย เพื่อ ความสามัคคี การเขียนแผนชุมชนและ โครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่มีเครือข่ายชุมชนเข้า ร่วม มีการประชุมเพื่อเสนอแนวคิดในการ แก้ปัญหาและติดตามประเมินผลการทำงานทุก เดือน หน้าที่ของผู้สูงอายุให้คณะกรรมการ ชุมชนมอบหมายเพื่อสร้างศักยภาพชุมชนใน การดูแลและแสดงความคิดเห็น โดย คณะกรรมการและประธานชุมชนต้องมี

วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ที่จะเสริมสร้างเพื่อพัฒนา ชุมชน เช่น ด้านความรู้ เทคโนโลยี การส่งเสริม อาชีพ รวมถึงอุปสรรคปัญหาที่มีต่อการมีส่วน ร่วม เช่น งบประมาณ ความขัดแย้ง สุขภาพ การขาดความร่วมมือของคณะกรรมการและ ผู้สูงอายุ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วม มีผลประโยชน์ต่อบทบาทของผู้สูงอายุ ในการ สร้างคุณค่า การได้พึ่งพาตนเอง การแสดง แนวคิดถึงการสานต่อภูมิวัฒนธรรมชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนรุ่นต่อไป

4. การเสนอแนะสนับสนุนเครือข่าย ในด้านจิตสำนึกประชาสังคม ในการพัฒนา ชุมชนวัดบูรณาวาส

พบว่า เป็นเครื่องมือในการส่งเสริม การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ในการ เผยแพร่ภูมิปัญญา สื่อสารปัญหาความขัดแย้ง ให้คนภายนอกได้รับรู้ เกื้อกูลกัน สร้างสรรค์ กิจกรรมการมีส่วนร่วม อนุรักษ์ จัดสรรรายได้ และสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาชุมชน เพื่อ สร้างความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และหน่วยงาน อิสระที่เกี่ยวข้องทำงานเป็นพันธมิตรร่วมกับ ชุมชน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาบริบททั่วไปของ โครงการการดำเนินงานพัฒนา ชุมชนวัด บูรณาวาส เนื่องด้วยชุมชนเป็นแบบดั้งเดิมที่มี

ภูมิวัฒนธรรมเด่นชัด จึงต้องอาศัยเครือข่าย ทั้งภายในและภายนอก วางแผนร่วมกัน พร้อมมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มี ศักยภาพ ในด้านอาชีพ เศรษฐกิจชุมชน สาธารณสุข ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แบบ พอเพียงพึ่งตนเองได้ มีการสื่อสารที่ดี สมาชิก ชุมชนได้มีส่วนร่วม สอดคล้องกับพงศ์เพชร พรหมงาม (2564) พบว่าชุมชนควรรับรู้สิทธิที่ ตนควรได้จากภาครัฐ การจัดโครงการกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจสังคม สาธารณูปโภค การศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม โดยแสดงถึงพลัง ความสัมพันธ์สามัคคีที่ร่วมมือกันในหมู่คณะ ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งยั่งยืนต่อไป

2. ข้อมูลของผู้สูงอายุกับบทบาทการ เข้าร่วมการดำเนินงานพัฒนาชุมชนวัดปรณา วาส พบว่า การให้บทบาทผู้สูงอายุชุมชนวัด ปรณาวาสได้ตระหนักถึงการเข้าร่วมโครงการ กิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีการดำเนินชีวิตที่ ดี โดยถ่ายทอดความรู้และ ทักษะประสบการณ์ เสนอแนะแนวคิดร่วม กับคณะกรรมการชุมชน วางแผนการทำงาน ให้อาชีพเสริมแลกเปลี่ยน เรียนรู้พึ่งตนได้ สอดคล้องกับชลิดา ลิ่นจีและ คณะ (2567) พบว่า การสำรวจความต้องการ การได้รับบริการวิชาการของชุมชนวัดปรณาวา สทางด้านวิชาชีพ จะช่วยให้ชุมชนมีรายได้เสริม เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ไม่เป็นภาระ ต่อครอบครัวและสังคม ให้เรียนรู้โครง การกิจกรรม สิ่งใหม่ที่ได้เรียนรู้ พุดคุย เพื่อ

ปรับตัวสู่สังคมดิจิทัลร่วมกัน พึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับ พระมหาธณัชพงศ์ สุพรหม บัญโญและคณะ (2567) พบว่าการร่วม กิจกรรมที่เน้นแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน ส่งผลต่อผู้เรียนตอบสนองให้ได้เรียนรู้ อย่างไร ก็ตามอุปสรรคและปัญหาบ่อยเกิด ขึ้นเนื่อง ด้วยสุขภาพของผู้สูงอายุ วัน เวลา สถานที่ ส่งผลต่อภาระหน้าที่ การมีส่วนร่วม ที่รับผิดชอบในครอบครัว อาจเกิดความขัดแย้ง ขึ้นในบางครั้ง ส่วนด้านการปกครองของ ผู้สูงอายุได้ร่วมเสนอแนวคิดสร้างทัศนคติ คุณค่า การทำงานร่วมทั้งภาครัฐที่คอย ช่วยเหลือใช้ระบบแบบบูรณาการ ให้ทุกคน เกื้อกูลดูแลตนเองร่วมกัน สอดคล้องกับ จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ (2567) พบว่า ภาครัฐควร ให้การสนับสนุนการทำงานร่วมกันของทุกภาค ส่วน ให้ผู้สูงอายุดำรงตน เรียนรู้ แลกเปลี่ยน ภูมิปัญญาอาชีพและดูแลสุขภาพ ป้องกันโรค จากการออกกำลังกาย ที่ทำให้อึดต่อสุขภาพกาย จิต ด้วยตนเอง

3. บทบาทการมีส่วนร่วมของ ผู้สูงอายุในด้านจิตสำนึกประชาสังคมเพื่อการ พัฒนาชุมชนวัดปรณาวาส พบว่าการบริหาร ของกรุงเทพมหานคร มีหลักของ การมีส่วนร่วมของชุมชนผู้สูงอายุในด้านจิต สำนึก ประชาคมเพื่อการปฏิบัติ เข้าใจ เข้าถึง บทบาท ตามวิถีชีวิตหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบ ประชาธิปไตย ด้วยการกำหนดหน้าที่ รับผิดชอบของผู้สูงอายุ ได้มีคุณค่า มีหน้าที่

มีส่วนร่วมกับการคณะกรรมการชุมชน ประธานชุมชนที่มีจิตอาสา พึ่งตนเองได้ หาแหล่งทุนเพื่อมาวิเคราะห์ แก้ปัญหา สร้างความเข้าใจร่วมกับเครือข่าย กำหนดแผนนโยบายสู่ปฏิบัติผ่านระบบดูแลแบบบูรณาการที่มีชุมชนเป็นฐาน สอดคล้องกับจุลศักดิ์ ชาญณรงค์ (2567) พบว่าการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยส่งเสริมให้บริการและหางบประมาณ จัดกิจกรรมที่มอบหมายหน้าที่ให้ผู้สูงอายุได้ภูมิใจ ย่อมสร้างแรงจูงใจการเข้าร่วม ฉะนั้นเทคนิควิธีการนำกิจกรรมมาใช้ต้องเข้าใจบริบทของผู้สูงอายุ ชุมชนวัดบูรณาวาส ซึ่งส่วนใหญ่ยังเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว มีเกษียณราชการและจากหน่วยงานต่าง ๆ มีน้อย ดังนั้นกิจกรรมจึงต้องแตกต่าง มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมเพื่อการพัฒนาที่มีศักยภาพต่อสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุของชุมชนด้วย สำหรับอุปสรรคปัญหาที่พบ ปรากฏว่า มีความพอใจของผู้สูงอายุระดับที่มาก แต่อย่างไรก็ตามด้วยปัญหาอุปสรรคของกฎหมาย ข้อนะเบียบต่าง ๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อผู้สูงอายุของนโยบายรัฐบาล เช่น ด้านสุขภาพ การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบไม่เท่ากัน (3,000 บาท) งบประมาณที่ไม่เพียงพอ หรือความไม่พร้อมของผู้สูงอายุบางคน เป็นต้น สอดคล้องกับ Charoenwong, Kongkun, Chansangrat & Sriwan (2018) พบว่า ผู้สูงอายุรู้สึกถดถอยด้วยสุขภาพส่งผลต่อการหลีกเลี่ยง ไม่มีรายได้ เกิดภาวะซึมเศร้า จึงไม่เข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุจึงไม่สำเร็จ

เท่าที่ควร แต่ทำให้คณะกรรมการชุมชนได้มีข้อมูลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงร่วมกับภาครัฐและเครือข่ายในครั้งต่อไป ในด้านประโยชน์ของการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนต่อผู้สูงอายุเป็นผลประโยชน์ต่อด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สุขภาพ สาธารณูปโภค การศึกษาและศาสนาวัฒนธรรม สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ รัฐกุล และธวัชชัย ศรีพรงาม (2566) พบว่าผู้สูงอายุ คือ ภูมิปัญญาที่มีประสบการณ์ ช่วยเสริมสร้างทางวัฒนธรรมระหว่างรุ่นสู่รุ่น ให้การยอมรับการพูดคุยและให้คำปรึกษา จัดกิจกรรมสัมพันธ์ร่วมกันส่งเสริมการเก็บออมและสุขภาพของผู้สูงอายุให้อยู่ดีมีสุข มีการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ส่วนการพัฒนาชุมชนต่อชุมชนนั้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เกิดจากชุมชนระหว่างผู้สูงอายุ ครอบครัวและสังคม ที่มีความสัมพันธ์เอื้อต่อกันในการสร้างแนวทางการดำเนินชีวิตที่เป็นต้นแบบ คงไว้ซึ่งการถ่ายทอดทักษะภูมิวัฒนธรรมที่มีคุณค่า พึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับ กัลยารัตน์ คาคสนิทและคณะ (2566) พบว่า การจัดกิจกรรมผู้สูงอายุควรเหมาะสมกับแต่ละคนแต่ละกลุ่ม ให้ความสุข มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เชื้อมั่น ไม่สิ้นหวัง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความห่วง ลูกหลาน ซึ่งแนวโน้มวิกฤติศรัทธาถูกด้อยค่า ถ้าคณะกรรมการชุมชนไม่ตระหนัก รื้อฟื้น ต้องสู่ความล่มสลาย ควรสร้างโอกาสเวทีแสดงศักยภาพและถ่ายทอดประสบการณ์ในชีวิตทั้งงานศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม

ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ให้คงอยู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

4. การเสนอแนะสนับสนุนเครือข่าย
ในด้านจิตสำนึกประชาสังคม ในการพัฒนา
ชุมชนวัดบูรณาวาส พบว่าชุมชนควรได้รับการ
ร่วมจากกลุ่มเครือข่ายชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยน
เรียนรู้เพราะจะช่วยลดปัญหา การขาด
ทรัพยากร ด้านงบประมาณ วิชาการ สุขภาพ
อนามัย รวมถึงอาชีพและรายได้เสริม
มีผลกระทบต่อชุมชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ดังนั้น
คณะกรรมการ การชุมชนจึงนำเสนอแนวคิดการ
ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความพร้อมในด้าน
ต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมสร้างสรรค์ในการ
สร้าง เครือข่ายผู้นำ โดยให้เชื่อมโยงกับ
เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วม
กิจกรรมช่วยเหลือชุมชนในรูปแบบลักษณะ
ประชาคม เพื่อขยายพันธมิตร ทั้งนี้ผู้นำชุมชน
ควรมีทัศนคติที่ดี อุทิศทั้งกายและใจ ควรปลูก
จิตสำนึกด้านสาธารณะชุมชนของการเป็นพล
เมืองที่ดี ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมปลูก
ฝังคุณธรรมจริยธรรมให้มีวัฒนธรรมซื่อสัตย์
สุจริต สอดคล้องกับวีระนนท์ จากผา (2566)
ผู้นำชุมชนต้องมีธรรมาภิบาลเสียสละ ทุกคนมี
สิทธิเท่ากันในการมีส่วนร่วมช่วย เหลือเกื้อกูล
กัน และผู้วิจัยพบว่าการพัฒนาชุมชนสู่ความ
ยั่งยืนให้ได้อยู่ดีมีสุขนั้นควรเริ่มตั้งแต่
ครอบครัว สถานศึกษา วัด (บวร) โดยสืบสาน
ต่อจากผู้สูงอายุในชุมชน นำเอาประสบการณ์
ความรู้ ที่สามารถถ่ายทอดยังรุ่น สู้รุ่น อาจจัด

โครงการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนธรรมา
ภิบาลอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา
การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ทำให้ต้องดูแล
กลายเป็นภาระที่ครอบครัว ซึ่งเรานำปัญหามา
ทำเป็นโอกาสสามารถจัดการได้ โดยการให้
คุณค่ากับผู้สูงอายุ สร้างรายได้พึ่งตนเองอย่างมี
ประสิทธิภาพ จัดทำโครง การโรงเรียนผู้สูงอายุ
ขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรของภาครัฐควรจัดให้มีการ
ประเมินคุณภาพของคณะกรรมการชุมชน
ที่สร้างบทบาทและนวัตกรรมที่ดีของการมีส่วนร่วม
ร่วมผู้สูงอายุ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับชุมชน
และคณะกรรมการชุมชน ในการพัฒนาสู่
ความยั่งยืนโดยนำหลักการปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงมาปฏิบัติ
2. ควรสร้างขวัญและกำลังใจในการ
แก้ไขระเบียบของคณะกรรมการชุมชนให้มีความ
ยืดหยุ่น ในการบริหารงาน พร้อมทั้งได้รับ
สิทธิผลประโยชน์ของคณะกรรมการชุมชน
ได้รับค่าตอบแทนและผลประโยชน์อื่น ๆ
ด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้
3. ผู้วิจัยเห็นว่าสภาวะแวดล้อมสังคม
ผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยทั้งที่
สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ควรได้รับการส่งเสริม
การมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยให้โอกาสทำงาน มี
เวทีประชาคมสังคมให้ผู้สูงอายุได้เสนอแนะ
พร้อมด้วยการดูแลความเป็นอยู่ในชุมชนถึง

ชลิดา ลิ่นจี, กนกมณี หอมแก้วและกฤติเดช พุฒินาภรณ์. (2567). การสำรวจความต้องการการ
รับบริการวิชาการของชุมชนวัดปุณณวาส แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา
กรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาค*, 18(57), 260-262.

- พงศ์เพชร พรหมงาม. (2564). บทบาทของคณะกรรมการชุมชนกับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่ของสำนักงานเขตคลองเตย. *การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระมหาธณัฏฐพงศ์ สุพรหมปัญโญ พระครูพิลาศธรรมากร (ณัฐพล ประชุมหะ) สมบูรณ์ ตาสนธิ และอำนาจ ชัดวิชัย. (2567). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโครงการวัดบันดาลใจ. *วารสารปณิธาน*, 20(1), 56-59.
- ปราการ เกิดมีสุข. (2566). การดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 12(2), 62-74.
- มธุรส สว่างบำรุง และธีรยุทธ วิสุทธิ. (2567). การจัดการชีวิตและภาวะพึ่งพิงเพื่อความสุขของผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพัง. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 18(1), 128-142.
- วีระนนท์ จากผา. (2566). ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อประสิทธิภาพปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอวนรวินวาส จังหวัดสกลนคร. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2564). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ กรุงเทพมหานคร. *โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Charoenwong, S., Kongkun, P., Chansangrat, N. & Sriwan, P. (2018). Dependent elders in a Southern rural muslim community: current situation of care and for long-term care. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 5(2), 231-246.